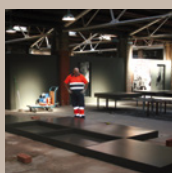

TERRACOTTAMUSEU
CONSORCI **DE LES GAVARRES**
ARXIU **COMARCAL DEL BAIX EMPORDÀ**

09

DABA 2015

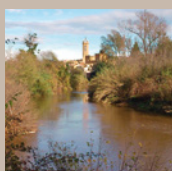
EX

Un museu en procés

2

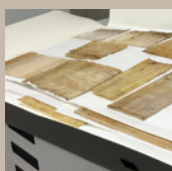
D

Projecte «Gavarres-natura local» a la Bisbal d'Empordà

3

N

Arxius en Línia i XAC_prensa: la consulta des de casa
Arxiu Comarcal del Baix Empordà, 2013-2014
Els documents de l'Arxiu

4

5

7

UN MUSEU EN PROCÉS

Treballs de muntatge de l'exposició permanent. Paviments de rajola fina.

Després de la darrera fase d'obres que ha suposat una transformació radical de l'edifici, el Museu encara l'esdevenidor amb optimisme, segur de poder completar la reforma del museu i obrir de nou l'exposició permanent amb totes les garanties de qualitat i d'adequació a la normativa actual. Una obertura que s'ha previst per al proper dia 29 de desembre (per tal de complir amb els requisits de la subvenció FEDER), prèviament a la inauguració oficial de l'equipament que s'esdevindrà el juny de l'any vinent.

L'objectiu de la reforma arquitectònica de Terracotta i la definició de la seva nova museografia és (de manera prioritària) consolidar definitivament el Museu com el gran centre estratègic per a la cultura de la Bisbal, basat en la preservació, la conservació i la difusió del patrimoni material i immaterial vinculat a la ceràmica. Al mateix temps, pensant que contribuirà de manera efectiva al desenvolupament econòmic de la ciutat i, de retruc, al propi sector ceramista.

L'objectiu principal del museu en la seva nova proposta museogràfica serà el de transmetre d'una forma sensorial, dinàmica, innovadora i participativa el patrimoni i la història de la ceràmica de la Bisbal. El nou museu cerca ser un espai de comunicació que aporti una nova perspectiva al visitant, tot establint un diàleg amb la història i el patrimoni ceràmic material i immaterial de la nostra localitat i, per extensió, del nostre país.

La proposta que defensa el nou projecte museogràfic es basa a explicar el procés de producció preindustrial i industrial de la ceràmica bisbalenca per tal de destriar els valors que es deriven de cadascun d'ells a partir de la

seva evolució històrica, i reflexiona sobre les relacions que s'estableixen entre l'elaboració de la ceràmica i l'home; en aquest sentit, el projecte emfasitza volgutament les conseqüències d'aquest procés sobre el medi, el paisatge urbà i les maneres de vida. No es tracta només d'exposar únicament els resultats (els objectes), sinó d'ensenyar com s'arriba a aquests resultats per tal que el visitant pugui copsar-ne la dificultat, i tot sovint, la senzillesa i la lògica dels processos d'elaboració. Un exemple local que, tanmateix, és perfectament extrapolable a altres localitats vinculades amb la indústria ceràmica.

Els principals eixos o àmbits temàtics del projecte s'estableixen en quatre:

1) LA CERÀMICA i el medi físic, on s'exposarà la relació de l'home amb el medi físic que l'envolta i les condicions que possibiliten el naixement de la manufactura ceràmica.

2) LA CERÀMICA PREINDUSTRIAL, centrada en dos àmbits clarament diferenciats com són la terrissa i la rajoleria, dues activitats artesanals vinculades a un model de societat predominantment agrari i rural.

3) EL DESENVOLUPAMENT INDUSTRIAL i la ceràmica de revestiment, on s'explicarà la mecanització del procés de fabricació i els canvis que això va suposar tant en el sistema productiu com en la situació laboral del treballador de la ceràmica.

4) L'àmbit dedicat als CREADORS, on es mostrarà el fenomen de transformació gradual de la ceràmica que es dona a principis del segle XX variant els usos i utilitats tradicionals en funció d'exigències estètiques.

I tot això en una nova intervenció museogràfica que busca potenciar la claredat conceptual dels missatges sense perdre rigor en els continguts, fomentar la sobrietat en la museografia i la senyalització (atès que entenem que el mateix edifici ja és un element museogràfic de primer ordre), així com també convidar a la participació activa dels usuaris del museu amb una proposta de qualitat, dinàmica i creativa. La nova museografia, per tant, haurà de posar en relleu, d'una banda, el mateix edifici i, de l'altra, permetre valorar les col·leccions exposades que estaran al servei del gaudi i la informació dels nostres visitants. ■

Xavier Rocas
Conservador del Terracotta Museu

PROJECTE «GAVARRES-NATURA LOCAL» A LA BISBAL D'EMPORDÀ

Autor: Consorci de les Gavarres.

El projecte que us presentem neix de la col·laboració entre el Consorci de les Gavarres i l'empresa Natura Local amb la voluntat de posar a disposició del públic rutes de descoberta de l'entorn natural de les Gavarres a través d'una aplicació per a mòbils i d'una plataforma web.

El Consorci de les Gavarres gestiona l'Espai Natural Protegit de les Gavarres des del 1998. Entre els seus objectius fundacionals hi ha, entre altres, l'ordenació dels usos de lleure, la difusió i el foment de l'educació ambiental.

Natura Local es dedica a la promoció del patrimoni natural mitjançant un web i una aplicació per a *smartphones*. L'aplicació és una eina de guiatge que permet la navegació sense cobertura, amb un seguit d'avisos que aporten informació del patrimoni que es visita i d'alertes que garanteixen que se segueix el camí correcte.

L'associació entre ambdós es produeix pel fet de compartir interessos i objectius comuns. Des del Consorci s'hi veu l'oportunitat per difondre el patrimoni de les Gavarres amb les noves tecnologies, oferint un producte de qualitat respectuós amb l'entorn. Alhora es genera una eina de descoberta del territori, pròpia del turisme actiu i de natura, ideal per promocionar les diferents activitats i serveis que es poden trobar a cada municipi.

Després de dos anys ja són 11 municipis els que s'han sumat al projecte i es disposa de 52 rutes per a tot tipus de públics. La Bisbal d'Empordà va ser un dels primers municipis a participar-hi i disposa ja de cinc rutes pel seu territori. Es poden consultar al web www.naturalocal.net i descarregar al mòbil des de l'app Natura Local:

1. CAMÍ DE LA GANGA

En aquest recorregut podrem observar diversos elements patrimonials característics del massís de les Gavarres: ponts, masos amb històries esgarrifoses, camins mil·lenaris i vistes amb panoràmiques sorprenents.

El sector que va del coll de la Ganga cap a Fitor, com ens indiquen els topònims de la zona, ha estat històricament un espai conflictiu a causa del seu valor estratègic i se'n contenen històries de bandolers, lladres i tot tipus de malfactors. Al llarg de l'itinerari interpretarem les diverses tipologies de vegetació des de les carenes fins als fondals.

2. DE SANT POL A SANTA LLÚCIA

En aquest itinerari gaudireu d'un ric patrimoni arquitectònic: ermites, masos i fins i tot les restes d'un castell. Resseguint la carena de la serra dels Perduts tindreu l'oportunitat d'observar gran part del relleu del vessant nord del massís de les Gavarres. Antigament, cap al segle X, Sant Pol era conegut com la vila dels Perduts, segurament perquè els habitants d'aquest indret es trobaven lluny i apartats dels nuclis importants.

3. EL CASTELL D'EMPORDÀ

Aquest itinerari dona a conèixer el bonic nucli de Castell d'Empordà i el seu important patrimoni arquitectònic: l'ermita del Remei i el conjunt de l'antiga fortificació del castell. Pel camí, des del punt culminant del turó de Marenys, gaudireu, si el dia és clar, d'una espectacular panoràmica de 360 graus des d'on podrem localitzar els cims i pobles més emblemàtics que ens envolten.

La ruta discorre al principi per la vora del riu Daró resseguint la plana agrícola del nord de la Bisbal d'Empordà. Després de passar per la font del Remei, enfila cap al nucli de Castell d'Empordà. Després de visitar aquest conjunt monumental, passejant per un paisatge mediterrani encantador, podreu gaudir de vistes a gran part del territori de les comarques de Girona. També destaca la visió de la capital baixempordanesa amb les xemeneies de les antigues indústries ceràmiques que sobresurten entre els edificis històrics de la ciutat.

4. ELS POUS DE GLAÇ I LA MARQUETA

Fent aquest itinerari gaudireu de patrimoni natural poc comú al massís, com és el cas de la Roureda d'en Ronsard, un pi de mides monumentals i un bosc de ribera que ha pogut créixer gràcies al reg constant de la riera de la Marqueta. El punt àlgid és al puig de les Forques, on tindreu unes vistes

privilegiades. La mà de l'home en aquest indret també s'hi deixa veure, en forma de pous de glaç, masos, rescloses, fonts, el convent dels frares franciscans i, inclús, xemeneies d'antics forns per a l'elaboració de terrissa. Tots aquests vestigis són un indicador de la forta activitat antròpica que hi va haver en aquesta zona actualment poc habitada.

5. RESSEGUINT EL DARÓ

Aquest itinerari, curt i ideal per a famílies amb mainada, va resseguint el curs del riu Daró, un curs fluvial mediterrani, que neix al cor de les Gavarres i n'és el més important. El riu, tot i el seu cabal intermitent, allotja una gran riquesa d'espècies animals i vegetals. El Daró és important per la seva biodiversitat i també pel que representa per a la Bisbal, vila que ha viscut lligada al riu des que s'hi van establir els primers assentaments romans fins a l'actualitat. A part de poder observar patrimoni natural i cultural, gaudirem de bones vistes, tant del municipi, com dels petits pobles que l'envolten.

APLICACIÓ PER A MÒBILS

Descarregar-se l'aplicació és gratuït i ho podeu fer a través del Google Play, en el cas dels Android, i a l'App Store, en

el cas dels Iphone. Un cop hagueu fet aquest pas us haureu de registrar amb una adreça de correu i una contrasenya i ja podreu utilitzar i ser membres de Natura Local.

Amb el mòbil podeu consultar les rutes per municipis i triar la que preferiu. Un cop escollida l'haureu de guardar amb l'opció Guardar ruta offline.

Totes les rutes són circulars, per arribar al punt d'inici i de la ruta trobareu l'opció Inici ruta

que us indicarà com arribar-hi. Un cop situats al punt d'inici activeu el GPS i estalvieu el màxim de bateria possible fent la ruta amb navegació fora de línia. ■

Bones descobertes!

ARXIUS EN LÍNIA I XAC_PREMSA: LA CONSULTA DES DE CASA

Les noves tecnologies han facilitat en gran manera l'accés a la informació. Des dels arxius, ja fa temps que estem treballant per tal de fer possible la consulta en línia dels inventaris, catàlegs i documents dels nostres fons o exemplars de la nostra hemeroteca. Els nostres usuaris tenen accés a la descripció de 88 fons documentals a l'adreça:

<http://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/>. A la mateixa adreça podeu consultar els fons i catàlegs de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu que participa en un pla pilot coordinat per la Subdirecció General d'Arxius i és el primer arxiu de municipis de més de 10.000 habitants que inclou els seus registres al cercador.

Una part dels nostres esforços ha estat dedicada a participar en plans generals de digitalització de documents –el Pla d'Ocupació de Digitalització l'any 2010 o les diverses edicions del Pla Bruniquer del Departament de Cultura– o a deixar espai per a aquestes tasques en la programació general de l'arxiu.

El procés no és immediat. Es tracta, primer, d'identificar prioritats (l'estat de conservació dels documents, el seu

interès per a la investigació o el compliment de convenis de reproducció). Després s'ha de comprovar que s'ha fet el treball previ de catalogació de les unitats subjectes a la reproducció i s'han de preparar físicament –paginació, neteja...– i informàticament amb una identificació clara dels codis que caldrà aplicar a les imatges resultants per tal de relacionar-les amb la descripció arxivística que els pertoca. I tot seguit cal capturar les imatges, validar-les i posar-les a disposició dels nostres usuaris.

De moment, des d'Arxius en Línia es pot accedir a 2.928 documents de l'ACBE que representen un total de 100.151 imatges. Concretem aquests números que esperem anar ampliant en el futur:

- 1) Es pot accedir gairebé a la totalitat de la sèrie d'acords municipals del fons històric de l'Ajuntament de la Bisbal de 1486 a 1934. També es poden consultar els empadronaments de població del segle XIX, de 1818 a 1869. La tradició i la importància històrica del mercat bisbalenc ens va portar a fer accessible el Llibre del mostassà (1713-1735).

2) Les donacions aportades per particulars o la compra de documents destacats han format la nostra col·lecció de manuscrits. Quinze dels trenta-tres documents que la formen es poden consultar per Internet, dels quals voldríem destacar cinc capbreus del segle XVIII, encara que un és una còpia d'un capbreu de la Bisbal de 1511.

3) En els nostres centres hi ha fons o col·leccions dels quals només tenim la reproducció, ja que els originals s'han retornat als seus propietaris. És el cas de la col·lecció Vives i Miret, de la qual estan disponibles 615 documents, i d'un fons patrimonial que ens han portat recentment, el fons Roig de la Bisbal.

4) I ara som en el procés de penjar els protocols notarials de la notaria de la Bisbal del vuit-cents que són a l'Arxiu Històric de Girona.

Pel que fa als fons i col·leccions d'imatges de l'Arxiu, es poden visualitzar des de casa les fotografies del fons Emili

Casas, el fons Francesc Pibernat i la col·lecció Cruañas i Plaça. Més recents són els testimonis gràfics fets per Antoni Reca i Josep Pla Colomer, així com totes les imatges de l'Associació Mitja Nota.

Les informacions que aporta l'estudi de la documentació es poden completar des del segle XIX amb la lectura de la premsa que començà a tenir un paper rellevant a mitjan del vuit-cents. El nombre de capçaleres històriques de la nostra comarca que es poden consultar a XAC_prensa provenen, a més de l'hemeroteca de l'Arxiu Comarcal del Baix Empordà, de la de l'Arxiu Municipal de Palafrugell i de la de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols. Només voldríem afegir unes dades per veure el valor que té l'esforç que es fa des dels arxius: el passat mes de juliol es van comptabilitzar 215 visites o usuaris que van consultar 17.314 pàgines; o el passat mes d'octubre, que vàrem tenir 467 visites amb 15.567 pàgines consultades. ■

ARXIU COMARCAL DEL BAIX EMPORDÀ, 2013-2014

Una imatge de l'acte "Vivències personals, experiència col·lectiva".

2013: L'ANY DE LA CONSOLIDACIÓ

L'Arxiu va planificar les seves tasques per a l'any 2013 en funció de fer efectiva la nostra presència a Internet per mitjà de potenciar el nostre web i, molt especialment, fer possible la visualització dels nostres documents a Arxius en Línia. Cal dir que ja teníem una gran quantitat de fitxers digitals, fets entre 2006 i 2012. A finals d'any, els nostres usuaris podien consultar des de casa 2.210 documents i imatges. En l'article *Arxius en Línia i XAC_prensa: la consulta des de casa*, trobareu més informació sobre aquest tema.

L'altre repte era treure la màxima rendibilitat de l'equipament modèlic que havíem inaugurat l'any anterior. Les administracions més properes, amb les nostres indicacions, es van posar a treballar per tal d'anar omplint els compactes —amb transferències documentals— i així van continuar, per mitjà de diversos programes, fins ben entrat l'any 2014. Però, teníem un espai nou del qual mai abans havíem disposat: una perfectament equipada sala polivalent que havia de servir per fer les nostres activitats i per acollir-ne d'altres d'interès local i comarcal programades per diverses administracions: cursos entre gener i març; més cursos de finals de maig a finals d'octubre, i actes puntuals del Consell Comarcal del Baix Empordà, l'Ajuntament de la Bisbal o els organismes de la Generalitat de Catalunya a Girona.

Finalment, diversos recursos del centre van ser utilitzats pels arxius municipals de la comarca.

2014: L'ANY DELS INGRESSOS

Una gran part de la planificació interna va haver de canviar radicalment, atès l'inesperat nombre d'ingressos que es van produir durant l'any. Es va fer necessari dedicar-nos a l'organització, classificació i inventari o catalogació dels fons. Els números d'aquesta nova realitat van ser: gairebé 2.500 capses i més de 50.000 unitats documentals noves. De fet, des del mes

Una imatge del curs de paleografia.

de gener fins al de juliol, pràcticament cada mes, es va produir l'ingrés d'un fons nou. Aquesta dinàmica es va interrompre el segon semestre de l'any, però es completà el mes de desembre amb un fons patrimonial, adquisició de la Generalitat de Catalunya, integrat per més de 300 pergamins. Fem el resum per mesos dels ingressos més destacats:

- El mes de gener, va entrar la col·lecció de partitures Grau Maruny, una interessant col·lecció que aquest bisbalenc enamorat del cant coral, aficionat a la música i lletrista, va reunir al llarg de la seva vida i que va ser completada pel seu fill, un altre Grau Maruny, que va formar part d'Els Rossinyols de les Gavarres. Malgrat que poques partitures estan datades, creiem que corresponen al període comprès entre 1880 i 1899 i formaven part del repertori de l'associació La Lira Bisbalense.
- El mes de febrer, entrenen els documents de l'Institut d'Estudis del Baix Empordà, encara en formació. Aquesta associació, que es va constituir l'any 1981, és ben coneguda a la comarca, especialment per la seva publicació anual, *Estudis del Baix Empordà*. En el número 33 de l'any 2014 s'informava d'aquest ingrés fet efectiu per mitjà del conveni de cessió en comodat a la Generalitat de Catalunya signat amb el Departament de Cultura.
- El mes de març, va ingressar el fons patrimonial Nadal de Cruïlles, amb nombrosos documents sobre les Gavarres. Els documents provenen de tres patrimonis diferents que emparentaren per mitjà de diversos matrimonis, però sembla que la unió definitiva es va produir durant els primers anys del segle XIX en la figura de Francesc Nadal Negrell i Fabrella. És interessant la part del fons que fa referència a l'ermita de l'Esperança de Cruïlles, ja que es conserven els comptes des del segle XVI i les activitats dels seus administradors fins als primers anys del segle XX.
- Entre març i maig es va rebre, per transferència, la documentació semiactiva de dos fons del Departament de Justícia. Però, en el mes de juny es va produir un ingrés destacat per a la Bisbal i els pobles de la rodalia: els negatius de l'establiment bisbalenc Fotos Riera que va ser el segon establiment fotogràfic obert permanentment a la Bisbal d'Empordà des dels anys quaranta del segle passat i, juntament amb el d'Emili Casas, el de més llarga durada en el temps a la ciutat. El volum total dipositat sobrepasa les 50.000 unitats.
- El mes de juliol es va fer l'ingrés de l'Escola Pública de Begur, que es completaria més endavant amb la documentació històrica de la mateixa escola i les de Torrent i Regencós, ja desaparegu-

des. I entre els ingressos puntuals de ciutadans i les transferències de l'Ajuntament de la Bisbal i del Consell Comarcal, es va acabar l'any rebent els 300 pergamins del mas Parareda de Calonge, que ingressaren per compra del Departament de Cultura i que constitueixen un conjunt documental de gran interès per a l'estudi de la propietat de la terra de la zona de Calonge i Romanyà de la Selva, i inclou documents de masos de la Selva (bàsicament Hostalric) i del terme de Montpalau (Maresme).

RESUM D'ACTIVITATS (2013-2014)

Les línies principals d'actuació han estat: l'organització de cursos; els actes relacionats amb publicacions, produccions audiovisuals o temes d'interès local i comarcal, i la presentació a la Bisbal i a la comarca d'exposicions itinerants organitzades per altres entitats.

Els cursos han estat interns, per a treballadors de les administracions, i externs, amb la intenció d'ajudar a la recerca històrica. D'aquests últims, destaquem l'estudi de la paleografia per mitjà de la documentació patrimonial (tardor del 2013) i el primer curs (tardor del 2014) d'un cicle de tres sobre els estudis genealògics.

Les exposicions:

- *La lluita per la oportunitat de viure*. Exposició de l'Institut Català de les Dones i Memorial Democràtic que es va inaugurar amb la presentació del llibre, de Conxa Saurí, *Àngela Clos Batlle. La primera regidora*. L'acte es va organitzar conjuntament amb el Grup de Dones de la Bisbal.
- *La renovació de l'escola pública. De l'Empordà a tot Catalunya*. Mostra organitzada per l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà, l'Arxiu Històric de Girona i el Museu del Joguet de Catalunya.
- *La Mancomunitat de Catalunya a les terres de Girona*. Promoguda pel Patronat Francesc Eiximenis de la Diputació de Girona.

Els actes:

- “*Vivències personals, experiència col·lectiva*”, organitzat conjuntament per l'IES La Bisbal, el Grup de Dones de la Bisbal i l'Arxiu Comarcal del Baix Empordà.
- “*La Bisbal, de pel·lícula*”. Acte que agraià l'ingrés dels curts del curs organitzat per Contrallum i l'Associació de Pares de l'Escola Joan de Margarit el curs escolar 1981-1982 i el realitzat per Antoni Martí de la III Marxa de l'Arboç (1981).
- “*Literatura i cinema en petit format*”, organitzat conjuntament amb Videoplay Serveis i La Siglantana.

L'ACBE va col·laborar en l'exposició conjunta, en línia, dels arxius de la Generalitat, “Catalunya 1714”. Però, l'acte més destacat va ser la presentació del blog dels Arxivers del Baix Empordà (ABE) que des del juny de l'any passat és un recurs virtual més des del qual es difon el treball conjunt dels arxivers de la comarca. El blog es va obrir amb la mostra: “1714. Testimonis de la Guerra de Successió als arxius del Baix Empordà”. El mes de setembre, per iniciativa dels ABE es va presentar, a la Bisbal d'Empordà, el número 286 de la *Revista de Girona* dedicat a la Guerra de Successió a les terres gironines. ■

ELS DOCUMENTS DE L'ARXIU

PETITES COL-LABORACIONS DE LA BISBAL A LA GUERRA DE SUCESSIÓ

En morir sense descendència el rei de la monarquia hispànica Carles II, l'últim sobirà de la dinastia dels Habsburg, les intencions de Lluís XIV, rei de França, d'influir i promocionar el seu nét Felip d'Anjou com a successor de Carles II van encendre una llarga guerra declarada per les potències europees contràries a les pretensions hegemòniques del monarca francès.

L'imperi austríac, Holanda i Anglaterra van formar, l'any 1701, la Gran Aliança de la Haia per lluitar contra Lluís XIV i el seu nét Felip. L'any 1703 s'hi ajuntaren Portugal i Savoia i el 1705 les nacions de l'antiga confederació catalanoaragonesa. Havia esclatat la Guerra de Successió (1702-1714).

En aquest any, tant la ciutat de Girona com l'Empordà s'havien lliurat el 12 d'octubre als austríacs sense cap batalla. L'arxiduc Carles, el pretendent al tron hispànic dels aliats de la Haia, havia promès als jurats de Girona "... no debeis dudar os concederé los mismos Privilegios, Inmunidades y Prerrogativas que merecieron vuestros Progenitores de los Reyes mis Predecesores quedando tan propenso mi Real Animo a favorecer y amparar la Nacion Cathalana", en un comunicat donat des del camp de Sarrià de Ter el 5 d'octubre de 1705.

El gener de 1710 l'arxiduc entrà solemnement a Girona. La reacció dels borbònics no es féu esperar gaire, el novembre del mateix any un exèrcit francès format per 18.000 homes, comandat pel mariscal Noailles, entrà per l'Empordà, es va fer seu el territori i posà setge a Girona amb un bloqueig intens a partir del 15 de desembre.

Durant aquest període bèl·lic es produeixen alguns combats amb participació del sometent de la Bisbal o fets de pillatge de les tropes felipistes. Cal remarcar també les contribucions forçoses monetàries, en espècie o amb homes per ajudar els exèrcits d'un bàndol o de l'altre que gravaven la hisenda bisbalenca.

De vegades la vila havia d'aportar palla per als cavalls de les tropes de cavalleria o gra per a aquest bestiar. En altres ocasions s'havien de deixar als exèrcits carros i cavalls o mules d'albarda per tragar queviures, armament o munició.

L'Arxiu Comarcal del Baix Empordà conserva volants que donen ordres al Consell Municipal, l'ajuntament d'aquell temps o universitat de la Bisbal. En publiquem transcrits tres que són ordres de Gregori Matas, doctor en Lleis i ministre de Justícia i Política de "Sa Majestat Catholica" Felip V.

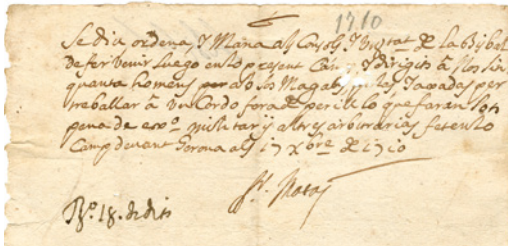
En un d'ells, del 17 de desembre, Matas mana que vagin cinquanta bisbalencs amb magalls, pales i aixades per fer un cordó protector de les bateries i dels fusellers que assetjaven Girona; l'ordre avisa que aquests treballadors o terrelloners estaran fora de perill. Els terrelloners es dedicaven a moure terres i sorres, cavant rases, aixecant motes i obrint galeries per col·locar mines per enderrocar els murs de defensa.

Més endavant, el dia 29 del mateix mes, quan ja s'havien produït els atacs dels felipistes, els quals es van fer amos del castell de Montjuïc i s'apoderaren el 30 de la zona de Pedret, van tenir moltes baixes i els hospitals de campanya acollien un bon nombre de ferits, per això el 29 els jurats de la Bisbal reben un altra ordre que els mana de portar a "l'hospital del Rey" tota mena de peces de terrissa que siguin necessàries per al servei dels malalts. Suposem que es tractaria sobretot d'escudellers per al menjar i atuells per a la cuina com ara olles, cassoles i càntrils d'aigua o d'oli. En els volants sempre fan constar la data i remarquen "fet en lo camp devant Gerona".

Els combats van ser durs i les bateries i les mines franceses anaven obrint esclotxes a les ferrenyes muralles gironines. El 23 de gener de 1711 en un fort assalt es feren seu el monestir de Sant Pere de Galligants. Aquest mateix dia l'ajuntament de la Bisbal rep una altra ordre per la qual el ministre Matas novament demana homes amb magalls, pales i aixades. Aquesta vegada havien de ser vint-i-cinc bisbalencs obligats a arreglar les esquerdes i forats i consolidar la part de les muralles malmeses de barris gironins que ja eren en poder dels felipistes.

Ben poc faltava perquè la ciutat es rendís davant l'enemic francès per les penalitats que passaven els habitants de Girona, mancats de queviures després d'un bloqueig tan dur i llarg.

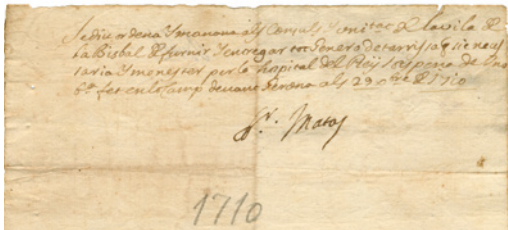
Finalment l'endemà, dia 24, ja es van començar a preparar les condicions de la capitulació, la qual es produiria uns dies després.

ELS DOCUMENTS I LES TRANSCRIPCIONS

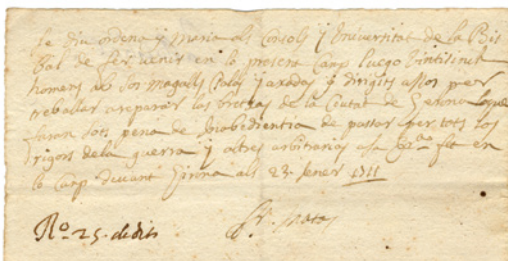
Se diu ordena y mana als Consols y Universitat de la Bisbal de fer venir luego en lo present camp y dirigits â Nos sinquanta homens ab sos magalls, palas y axadas per treballar â un cordo fora de perill lo que faran sots pena de execucio militar y altres arbitrarias fet en lo camp devant Gerona als 17 desembre de 1710.

Doctor Matas
Registro 18 de dits

Se diu ordena y manara als Consols y Universitat de la vila de la Bisbal de furnir y entregar tot genero de tarrissa que sie necessaria y menester per lo hospital del Rey sots pena de inobedientia fet en lo camp devant Gerona als 29 desembre de 1710.

Doctor Matas

Se diu ordena y mana als Consols y Universitat de la Bisbal de fer venir en lo present camp luego vintisinch homens ab sos magalls, palas y axadas y dirigits a Nos per treballar a reparar las bretxas de la ciutat de Gerona lo que faran sots pena de inobedientia de passar per tots los rigors de la guerra y altres arbitrarias a sa Excelencia fet en lo camp devant Girona als 23 jener 1711.

Doctor Matas
Registro 25 de dits

Les tres comunicacions estan escrites en paper no continu i mesuren 16 cm x 10 cm. L'escriptura és humanística influïda entre la "bastarda italiana" i la "bastarda espanyola". Són al fons de l'Ajuntament de la Bisbal. Correspondència, capses. 44 i 45. ■

Jordi Frigola i Arpa

12/2015

Desembre 2015
Edició: 800 exemplars
Coordinació: Teresa Solé
Arxiu Comarcal del Baix Empordà
Carrer del Teatre Vell, 8 - 17100 La Bisbal d'Empordà
Telèfon: (+34) 972 64 10 93 - acbaixemporda.cultura@gencat.cat
Portada: Fons: Terracotta Museu
Dipòsit legal: GI. 1333-2011